EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 7. 2. 2017
COM(2017) 67 final

VÝROČNÁ SPRÁVA KOMISIE

o výročných správach členských štátov o činnosti týkajúcej sa vývozných úverov v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1233/2011

VÝROČNÁ SPRÁVA KOMISIE

o výročných správach členských štátov o činnosti týkajúcej sa vývozných úverov v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1233/2011

1. Úvod

V prílohe I k nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1233/2011 zo 16. novembra 2011 o uplatňovaní určitých usmernení v oblasti štátom podporovaných vývozných úverov[1] sa stanovuje, že členské štáty predložia Komisii výročnú správu o činnosti v rámci programov svojich národných exportno-úverových agentúra že Komisia vypracuje pre Európsky parlament výročnú správu na základe preskúmania správ predložených členskými štátmi.

Táto výročná správa sa týka kalendárneho roka 2014. Rozsah tohto postupu zahŕňa činnosti v oblasti vývozných úverov v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1233/2011, t. j. „strednodobé a dlhodobé“ transakcie s obdobím splácania dva roky alebo viac. Zo správy sú vynechané krátkodobé vývozné úverové transakcie[2] a transakcie realizované niektorými exportno-úverovými agentúrami mimo oblasti vývozných úverov (ako je poistenie investícií). Rovnako treba poznamenať, že v prípade niektorých členských štátov vykonáva funkciu exportno-úverovej agentúry poisťovacia spoločnosť fungujúca na základe verejného mandátu. Riadenie verejného programu pre vývozné úvery je v takýchto prípadoch prísne oddelené od činností súkromného sektora (tieto, samozrejme, nepatria do rozsahu pôsobnosti tejto správy).

Komisia vzala na vedomie uznesenie prijaté Európskym parlamentom 2. júla 2013 týkajúce sa prvého podávania správ na základe nariadenia (EÚ) č. 1233/2011[3].

Ako sa uviedlo v predchádzajúcich správach, so zreteľom na odporúčania obsiahnuté v uvedenom uznesení – ako je odporúčanie, aby pracovná skupina Rady pre vývozné úvery a Komisia viedli s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť konzultácie o ďalšom rozvoji metodiky podávania správ – Komisia zároveň upozornila členské štáty, aby venovali pozornosť tomuto uzneseniu so zreteľom na podávanie správ v budúcnosti.

2. Výročné správy o činnosti doručené za kalendárny rok 2014

Výročná správa za rok 2014 je založená na aktualizovaných výročných správach o činnosti 21 členských štátov. Komisii boli doručené správy od týchto členských štátov: Belgicko, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Španielsko, Fínsko, Francúzsko, Holandsko, Chorvátsko, Taliansko, Luxembursko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Portugalsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Švédsko a Spojené kráľovstvo.

Ostatných sedem členských štátov – Cyprus, Estónsko, Grécko, Írsko, Litva, Lotyšsko a Malta – nemalo počas vykazovaného roka aktívne programy pre vývozné úvery v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1233/2011.

---

1 Ú. v. EÚ L 326, 8.12.2011, s. 45.

2 Na tieto transakcie sa vzťahuje oznámenie Komisie podľa článku 93 ods. 1 Zmluvy o ES, ktorým sa uplatňujú články 92 a 93 zmluvy na krátkodobé poistenie vývozných úverov (Ú. v. ES C 281, 17.9.1997, s. 4).

3 Uznesenie Európskeho parlamentu z 2. júla 2013 o prvej výročnej správe Komisie Európskemu parlamentu o činnostiach agentúr členských štátov pre vývozné úvery (Ú. v. EÚ C 75, 26.2.2016, s. 7).

3. Analýza výročných správ o činnosti

a) Všeobecné a finančné informácie

V platnom regulačnom rámci [nariadenie (EÚ) č. 1233/2011] sa stanovujú všeobecné pravidlá pre vývozné úverové transakcie a programy pre vývozné úvery. Hoci väčšina európskych vlád založila exportno-úverové agentúry, rozsah pôsobnosti a typ stanovených programov pre vývozné úvery, ako aj organizačná štruktúra exportno-úverových agentúr sa medzi členskými štátmi líšia.

Exportno-úverová agentúra je buď vládny rezort, alebo agentúra, alebo poisťovacia spoločnosť vykonávajúca túto funkciu v rámci verejného mandátu a pod štátnym dohľadom. V niektorých členských štátoch, v ktorých sa okrem záruk poskytuje aj štátna podpora formou podpory úverovej sadzby, boli založené dve samostatné organizácie. V iných členských štátoch oba druhy podpory vývozných úverov riadi tá istá organizácia.

V roku 2014 vykonávalo 21 členských štátov EÚ programy pre vývozné úvery v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1233/2011. Tieto programy riadilo spolu 29 rôznych agentúr a vládnych rezortov.

Vo všeobecnosti členské štáty v uplynulých rokoch rozšírili svoj súbor nástrojov programov pre vývozné úvery. Najbežnejší typ podpory vývozných úverov, ktorý ponúkajú európske exportno-úverové agentúry, patrí do kategórie „čistého krytia“ (t. j. predmetná vývozná transakcia sa v skutočnosti financuje úverom od komerčnej banky, ktorej poskytuje exportno-úverová agentúra záruku alebo krytie typu poistenie). Všetkých 21 členských štátov, ktoré počas vykazovaného obdobia poskytli vývozné úvery v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1233/2011, ponúkalo tento druh podpory.

Väčšina členských štátov ponúka aj ďalšie formy podpory, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) č. 1233/2011 a dohoda OECD o štátom podporovaných vývozných úveroch[4], ako je priame úverovanie alebo financovanie (pri ktorom financovanie poskytuje priamo exportno-úverová agentúra, a nie komerčná banka)[5], refinancovanie[6] alebo systémy podpory úrokovej sadzby[7]. V niekoľkých výročných správach o činnosti je výslovne uvedené aj projektové financovanie[8] a viazaná pomoc[9].

Je možné vykonať všeobecné porovnanie ustanovení programov pre vývozné úvery a používania týchto programov členskými štátmi s prehľadom hlavných rozdielov a podobností. Plnohodnotné porovnanie, v ktorom sa zohľadnia všetky aspekty, je však omnoho náročnejšie. Podmienky programov pre vývozné úvery sa medzi členskými štátmi môžu líšiť, a to dokonca v prípade programov, ktoré patria do tej istej kategórie a ktoré exportno-úverovej agentúry realizujú v súlade s rovnakým regulačným rámcom. V uplynulých rokoch sa dosiahol vyšší stupeň zblíženia, keďže dohoda OECD o štátom podporovaných vývozných úveroch sa vzťahuje na široký rad otázok.

S touto výhradou poskytuje porovnanie celkovej nominálnej expozície voči riziku z konca roka 2014 aspoň základné informácie o rozsahu najväčších systémov vývozných úverov typu „čisté krytie“:

---

4 Text dohody OECD o štátom podporovaných vývozných úveroch tvorí prílohu k uvedenému nariadeniu.

5 Česká republika, Dánsko, Španielsko, Maďarsko, Poľsko, Slovensko, Fínsko a Spojené kráľovstvo.

6 Slovensko a Švédsko.

7 Španielsko, Francúzsko, Poľsko, Slovensko a Fínsko.

8 Dánsko, Nemecko a Holandsko.

9 Dánsko, Španielsko, Maďarsko, Rakúsko a Poľsko.

Štátna podpora vo forme „čistého krytia“ v roku 2014 (v miliardách EUR) Najvyššie úrovne v EÚ zoradené podľa celkovej nominálnej expozície voči riziku	
Nemecko	88,5
Francúzsko	65,3
Švédsko	31,6
Taliansko	26,7
Holandsko	20,2

Členské štáty prostredníctvom svojich exportno-úverových agentúr pôsobia v širokom okruhu oblastí, na ktoré sa nevzťahujú správy požadované podľa nariadenia (EÚ) č. 1233/2011. Keďže v určitých priemyselných odvetviach (napr. leteckom priemysle a v odvetví stavby lodí) prevládajú špecifické finančné podmienky, niektoré členské štáty vytvorili aj špecifické produkty vývozných úverov pre jednotlivé odvetvia. Uvedené produkty sa vzťahujú v zásade na strednodobé a dlhodobé činnosti v oblasti vývozných úverov (podľa vymedzení v dohode OECD o štátom podporovaných vývozných úveroch). Mnoho európskych exportno-úverových agentúr však ponúka aj také produkty, ako sú krátkodobé vývozné úvery a akreditívy, záruky týkajúce sa výrobného rizika alebo investičné poistné produkty. Je užitočné mať pri posudzovaní širšej ekonomickej úlohy exportno-úverových agentúr na pamäti túto skutočnosť.

Podrobné informácie možno nájsť v oddieloch II a IV vzoru pre podávanie správ používaného na výročné správy o činnosti členských štátov, ako aj vo všeobecných výročných správach, na ktoré niekoľko členských štátov výslovne odkazuje.

Celkovo možno skonštatovať, že výročné správy o činnosti poskytujú príslušné finančné informácie týkajúce sa programov pre vývozné úvery v roku 2014. Treba však zdôrazniť, že podľa nariadenia (EÚ) č. 1233/2011 sa toto podávanie správ vykonáva v súlade s vnútroštátnym legislatívnym rámcom príslušného členského štátu. Výsledkom sú určité rozdiely v prezentácii údajov. Z uvedeného vyplýva, že Komisia nemá žiadne konkrétne pripomienky k finančným aspektom výročných správ o činnosti[10].

Vo výročných správach o činnosti Českej republiky, Slovenska a Spojeného kráľovstva sa uvádzajú podmienené záväzky podľa bodu 1 poslednej vety prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 1233/2011.

b) Zohľadnenie „rizík v oblasti životného prostredia, s ktorými môžu byť spojené ďalšie významné riziká“

Podľa bodu 2 prílohy I k nariadeniu (EÚ) č. 1233/2011 členské štáty vo výročnej správe o činnosti *„uvedú, ako sa riziká v oblasti životného prostredia, s ktorými môžu byť spojené ďalšie významné riziká, zohľadňujú v činnosti exportno-úverových agentúr v oblasti štátom podporovaných vývozných úverov.“*

Všetky členské štáty výslovne odkazujú na toto ustanovenie. Hoci v bode 2 prílohy I je zmienka len o environmentálnych rizikách, väčšina členských štátoch odkazuje aj na riziká spojené so sociálnymi otázkami a otázkami ľudských práv. Takmer všetky členské

[10] Podľa bodu 1 prílohy I nemá súčasný postup podávania správ žiadny vplyv na právomoci inštitúcií členských štátov, ktoré vykonávajú dohľad nad vnútroštátnymi programami pre vývozné úvery.

štáty uvádzajú, že dodržiavajú odporúčanie OECD o spoločných prístupoch týkajúcich sa štátom podporovaných vývozných úverov a o náležitej starostlivosti v oblasti životného prostredia a sociálnej politiky (ďalej len „spoločné prístupy“), pokiaľ ide o environmentálne riziká a riziká v oblasti ľudských práv. To isté platí pre odporúčanie OECD o úplatkárstve.

V súlade so spoločnými prístupmi exportno-úverové agentúry postupne zakladajú skupinu príslušných odborníkov na environmentálne a sociálne otázky a otázky ľudských práv. Transakcie sa v súlade so spoločnými prístupmi preverujú v súvislosti s ich environmentálnymi a sociálnymi rizikami a rizikami týkajúcimi sa ľudských práv, ako aj možnými vplyvmi. Proces preverovania sa medzi exportno-úverovými agentúrami čoraz častejšie stáva štandardným postupom posudzovania.

Niekoľko exportno-úverových agentúr uvádza aj, že posúdenie rizika týkajúce sa aspektov súvisiacich s environmentálnymi a ľudskými právami sa často vykonáva v úzkej spolupráci s vývozcami a bankami. Od vývozcov a bánk sa vyžaduje, aby v prípade potreby poskytli dodatočné informácie s cieľom zabezpečiť, aby sa uskutočnilo dôkladné posúdenie rizika.

Cieľom postupu hodnotenia predmetných rizík je zvyčajne jasné rozhodnutie, či daný projekt spĺňa podmienky na získanie podpory vývozných úverov alebo nie (t. j. ak sú súvisiace riziká neprimerané, krytie sa neposkytne). V prípade rizík, ktoré sa považujú za prijateľné, sa podpora vývozných úverov spravidla podriaďuje osobitným podmienkam zvyčajne zameraným na presadzovanie zmierňovacích opatrení a dodržiavanie príslušných noriem.

Bulharsko nie je členom OECD a jeho exportno-úverová agentúra neuplatňuje spoločné prístupy, pokiaľ ide o aspekty spojené so životným prostredím a s ľudskými právami. Bulharsko však uplatňuje odporúčanie OECD o úplatkárstve a štátom podporovaných vývozných úveroch.

c) Ďalšie informácie uvedené vo výročných správach o činnosti

Okrem informácií uvedených v oddieloch 3a) a 3b) z výročných správ o činnosti vyplýva, že členské štáty vo všeobecnosti uplatňujú politiky týkajúce sa vývozných úverov a životného prostredia, boja proti úplatkárstvu a udržateľných postupov úverovania týkajúcich sa krajín s nízkymi príjmami. Tri príslušné odporúčania OECD[11] zohrávajú v tejto súvislosti významnú, ale nie výlučnú úlohu. Tieto nástroje uplatňujú alebo ich v zásade hodlajú uplatňovať dokonca aj členské štáty, ktoré nie sú členmi OECD[12]. Celkovo zo správ členských štátov vyplýva, že členské štáty prijímajú rovnaký prístup na riešenie otázok spojených so životným prostredím, ľudskými právami a úplatkárstvom. Niektoré členské štáty uvádzajú vo svojich správach podrobnejšie informácie a zdôrazňujú dôležitosť týchto otázok.

V mnohých prípadoch členské štáty čoraz častejšie uplatňujú pravidlá a postupy, ktoré prekračujú rámec vymedzený v dohode OECD, a rovnaký prístup uplatňujú aj na transakcie, ktoré nepatria do rozsahu pôsobnosti spoločných prístupov. Predmetné

[11] 1. Odporúčanie OECD o spoločných prístupoch týkajúcich sa štátom podporovaných vývozných úverov a o náležitej starostlivosti v oblasti životného prostredia a sociálnej politiky (tzv. spoločné prístupy). 2. Odporúčanie OECD o úplatkárstve a štátom podporovaných vývozných úveroch. 3. Zásady a usmernenia na podporu udržateľných postupov úverovania pri poskytovaní štátnych vývozných úverov pre krajiny s nízkymi príjmami.

[12] Je však zrejmé, že zásady a usmernenia OECD na podporu udržateľných postupov úverovania nemôžu uplatňovať poskytovatelia vývozných úverov, ktorí neposkytujú žiadne úvery krajinám s nízkymi príjmami.

exportno-úverové agentúry si v niekoľkých prípadoch samy vytvorili príslušné nástroje (napr. politiku sociálnej zodpovednosti podnikov alebo etický kódex).

Niekoľko členských štátov[13] sa zaoberá dôležitosťou prijímania opatrení na podporu otvorenosti a transparentnosti poskytovaním informácií o transakciách, financiách a environmentálnych a sociálnych otázkach všetkým zainteresovaným stranám. Ako prostriedok na zvýšenie informovanosti a podporu otvorenosti a transparentnosti sa pravidelne iniciujú a vedú dialógy so zainteresovanými stranami.

Podobne ako pri predchádzajúcom podávaní správ, mnohé členské štáty zdôrazňujú osobitný význam ľudských práv. Prakticky do všetkých správ o činnosti sa naďalej premieta podpora pre rozvoj dimenzie ľudských práv v rámci nových spoločných prístupov. Niektoré členské štáty prisudzujú pri hodnotení projektov osobitné postavenie aspektom spojeným s ľudskými právami. V niektorých prípadoch sa téma priamo spája s pracovnými právami/právami zamestnancov.

Všetky členské štáty zároveň považujú za veľmi dôležitý boj proti úplatkárstvu a protikorupčné politiky. V niekoľkých členských štátoch sú vývozcovia a banky povinní podpísať v rámci žiadosti o krytie protikorupčné vyhlásenie. Používa sa široký rad nástrojov (napr. vnútroštátne právne predpisy, miestne osvedčené postupy).

d) Plnenie cieľov a záväzkov Únie zo strany exportno-úverových agentúr

Na posilnenie transparentnosti na úrovni EÚ členské štáty predložia Komisii výročnú správu o činnosti, v ktorej v súlade s vnútroštátnym legislatívnym rámcom oznámia určité finančné a prevádzkové informácie o svojich činnostiach v oblasti vývozných úverov, a to aj vrátane informácií o spôsobe riešenia environmentálnych rizík.

Podľa bodu 3 prílohy I *„na základe týchto informácií vypracuje Komisia pre Európsky parlament výročnú správu, v ktorej zhodnotí plnenie cieľov a záväzkov Únie exportno-úverovými agentúrami“*.

V Zmluve o Európskej únii (ZEÚ) sa v článku 3 vymenúvajú všeobecné ciele Únie a zásady a v článku 21 ciele vonkajšej činnosti Únie.

Pokiaľ ide o spoločnú obchodnú politiku EÚ, zásady a ciele vonkajšej činnosti Únie sú uvedené v článku 206 a v článku 207 ods. 1 Zmluvy o fungovaní Európskej únie.

Komisia na základe poskytnutých informácií berie na vedomie, že členské štáty s činnosťami v oblasti vývozných úverov v zmysle nariadenia (EÚ) č. 1233/2011 majú zavedené politiky umožňujúce správu ich programov pre vývozné úvery, ktoré sú v súlade s cieľmi Únie. Konkrétne politické odporúčania pre oblasť vývozných úverov vypracované v OECD – jedinej medzinárodnej organizácii, ktorá doposiaľ vypracovala špecializované pravidlá pre túto oblasť politiky – sa bežne využívajú.

Ako bolo uvedené v predchádzajúcich výročných správach, v reakcii na odporúčanie obsiahnuté vo vyššie uvedenom uznesení Európskeho parlamentu z júla 2013 týkajúce sa usmernení pre budúce podávanie správ útvary Komisie ako usmernenie pri rozvoji ďalších politík odporúčajú využívať najmä prácu medzinárodných monitorovacích inštitúcií (vrátane OSN). V správach členských štátov sa už takéto medzinárodné nástroje v rôznej miere využívajú ako odkazy a Komisia podnecuje k vyvíjaniu ďalšieho úsilia v tomto smere. Zásadný význam bude mať aj ďalší dialóg s Európskou službou pre vonkajšiu činnosť, pokiaľ ide o politiky v oblasti ľudských práv.

[13] Dánsko, Nemecko, Francúzsko, Holandsko a Švédsko.

Európsky parlament vyzval Komisiu, aby vypracovala stanovisko k tomu, či členské štáty plnia ciele a záväzky Únie; Európska komisia v súlade s prílohou I pripravila svoju výročnú správu. Na základe informácií z výročných správ o činnosti predložených členskými štátmi sa Komisia domnieva, že členské štáty plnia cieľ Únie stanovený v článkoch 3 a 21 ZEÚ. Samozrejme, európske inštitúcie môžu v budúcnosti spoločne stanoviť presnejšie politické ciele. Komisia je pripravená uľahčovať a podporovať príslušný medziinštitucionálny dialóg v tejto oblasti, ale medzitým musí vykonať svoje hodnotenie v súlade s bodom 3 prílohy I.

Pokiaľ ide o dodržiavanie medzinárodných záväzkov a záväzkov podľa práva EÚ v oblasti hospodárskej súťaže, počas vykazovaného obdobia nedošlo k sporom na úrovni WTO, ktoré by sa týkali európskych programov pre vývozné úvery. Európskej komisii neboli v roku 2014 doručené žiadne sťažnosti týkajúce sa potenciálnych porušení právnych predpisov EÚ, do ktorých by boli zapojené exportno-úverové agentúry.